

§ 27

**Nuorisolautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle valtuutettu
Alanko-Kahiluodon toivomusponteen hallintokuntien välisestä
yhteistyöstä nuortensyrjäytymisen ehkäisemiseksi**

HEL 2011-001552 T 05 00 00

Päätös

Nuorisolautakunta päätti antaa kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Helsingin kaupungissa toteutetaan vahvaa monihallinnollista yhteistyötä nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi, ensisijaisesti yleisten ennaltaehkäisevien palvelujen, mutta myös kohdennettujen nuorten sosiaalisen vahvistamisen ja työllisyyden hoidon keinoin. Nuorisolainmukaisen etsivän nuorisotyön ja monialaisen nuorten ohjaus- ja palveluverkoston ohella kaupungissa on paljon yhteistyön muotoja, jotka ovat olleet toiminnassa jo vuosia. Monihallinnollisen yhteistyön työmalleista nuorten syrjäytymisen ehkäisyn saralla pitkäaikaisin ja laajin on nuorisoasiainkeskuksen, sosiaaliviraston ja terveyskeskuksen yhdessä toteuttama Luotsi-toiminta. Sen kohderyhmänä ovat yläkouluikäiset nuoret ja tavoitteena on kohdennetun nuorisotyön keinoin tukea nuorten sosiaalista vahvistumista. Toimintaa on laajennettu uusille asuin alueille osana Helsingin lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa. Todettakoon, että nuorisotoimen palvelujen pääpaino on kuitenkin yleisessä ennaltaehkäisevässä toiminnassa, kuten nuorisotalojen ja muiden toimipisteiden kautta toteutettavassa nuorisotyössä, aktiivisen kansalaisuuden edistämisessä sekä nuorisojärjestöjen tukemisessa. On selkeästi osoitettu, että tehokkainta - ja pidemmällä tähtäimellä myös taloudellisesti kannattavinta - syrjäytymisen ehkäisyä on yleinen ennaltaehkäisevä työ.

Monialainen nuorten ohjaus- ja palveluverkosto

Uudistuneeseen nuorisolakiin joka astui voimaan 1.1.2011, sisällytettiin säännös etsivästä nuorisotyöstä ja monialaisesta yhteistyöstä.

Säännöksen mukaan kunnat voivat tarvittaessa järjestää etsivää nuorisotyötä ja niiden tulee perustaa nuorten ohjaus- ja palveluverkosto. Lain perusajatuksena on, että suurimmassa syrjäytymisvaarassa ovat ne nuoret, jotka eivät peruskoulun jälkeen integroidu jatkokoulutukseen ja, jotka keskeyttävät II asteen koulutuksen. Keskeisessä roolissa ovat koulut, joiden hallussa etsivän työn tarvitsema rekisteriaineisto on. Helsingissä etsivästä nuorisotyöstä vastaa siten luontevasti opetusvirasto ja sitä toteutetaan useiden

toimijoiden voimin. Toimintaa rahoitta OKM, jolle etsivän nuorisotyön toteuttajat osoittavat hakemuksensa ja jolle he myös vastaavat näiden rahojen käytöstä.

Nuorisolain mukaan kunnat voivat "tarvittaessa" järjestää etsivää nuorisotyötä. Saman lain mukaan kunnassa "on oltava" monialainen nuorten ohjaus- ja palveluverkosto. Todettakoon, että nuorten ohjaus- ja palveluverkoston tehtävä on palvelujen yleinen koordinointi. Etsivä nuorisotyö sen sijaan muodostaa vain pienen osan ohjaus- ja palveluverkoston tehtäväalueesta ja on luonteeltaan olennaisesti operatiivista toimintaa nuorten keskuudessa.

Opetusviraston, henkilöstökeskuksen ja nuorisoasiainkeskuksen yhteistyönä keväällä 2012 on valmisteltu lain tarkoittaman monialaisen nuorten ohjaus- ja palveluverkoston tehtävää ja organisaatiota.

Nuorisolain mukaisesti verkostolle kuuluisivat Helsingissä seuraavat tehtävät:

- koota tietoja nuorten kasvu- ja elinoloiista Helsingissä sekä arvioida niiden pohjalta nuorten tilannetta Helsingin päätöksenteon ja suunnitelmien tueksi
- edistää nuorille suunnattujen palvelujen yhteensovittamista ja vaikuttavuutta tavoitteena palvelujen riittävyys, laadukkuus ja saavutettavuus
- suunnitella ja tehostaa yhteisiä menettelytapoja nuorten palveluihin ohjautumiseksi ja tarvittaessa palvelusta toiseen siirtymiseksi
- edistää nuorten palveluiden järjestämiseen liittyvän tietojen vaihdon sujuvuutta suunnittelemalla yhteisiä menettelytapoja viranomaisten kesken

Tämän lisäksi verkosto tekee tarvittaessa esityksiä ja linjauksia koskien nuorisolain toimeenpanoa, suunnittelee monialaista yhteistyötä Helsingissä ja kehittää sen toimeenpanoa sekä toimiin vuorovaikutuksessa nuorten palveluja tuottavien yhteisöjen kanssa. Verkoston pääkohderyhmänä ovat 13–25-vuotiaat nuoret.

Verkoston työ tulee kytkeytymään läheisesti mm. lastensuojelulain velvoittamaan kuntien suunnitelmaan lastensuojelun järjestämisestä. Hallintokunnat tekevät tiivistä monihallinnollista yhteistyötä lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman (Lasu) valmisteluun osallistuneiden virastojen virastopäälliköistä koostuvan johtoryhmän ja neljän eri hankekoreista vastaavan ohjausryhmän kautta. Nyt perustettavan monialaisen verkoston kohderyhmä on laajempi kuin lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman, jossa pääkohteena ovat alle 18-vuotiaat

nuoret. Lisäksi erona on se, että Lasu koostuu erikseen sovittavista priorisoiduista toimintamuodoista, kun taas verkosto seuraa jatkuvasti nuorten elinolosuhteita ja voi puuttua kulloinkin esiin nouseviin haasteisiin. Monialaisen ohjaus- ja palveluverkoston painopisteenä on myös lasua selkeämmin työelämään ja II asteen koulutukseen integroitumisen kysymykset. Edelleen, lain mukaan verkoston osanottajajoukko on huomattavasti laajempi kuin Lasun. Verkoston työssä tulee toki huomioida jo toimivat, rinnakkaiset rakennelmat ja välttää päällekkäisyyttä.

Nuorisolautakunnan näkemyksen mukaan edellä mainitulla tavalla valmisteltu verkosto vastaa nuorisolain edellyttämiin velvoitteisiin sekä noudattaa lain kirjainta ja henkeä. Monialaiselle nuorten ohjaus- ja palveluverkostolle on selkeä tarve keskustelufoorumina ja kaupungin ja yhteistyökumppaneiden monenlaisten toimenpiteiden yhteen sovittajana.

Tuleva valtuustokauden 2013-2016 ohjelmien ja strategioiden suunnittelu on parhaillaan virkamiesvalmistelussa. Esitystä monialaiseksi nuorten ohjaus- ja palveluverkostoksi on tarpeen arvioida osana seuraavan valtuustokauden lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa sekä muita lapsille ja nuorille suunnattavia palveluja ja niiden ohjausrakenteita. Monialaisen ohjaus- ja palveluverkoston perustaminen on vuoden 2011 alusta alkaen ollut kuntien lakisääteinen velvollisuus, joten kovin pitkään sen perustamista ei voi siirtää.

Esittelijä

nuorisotoimenjohtaja
Lauri Siurala

Lisätiedot

Martti Poteri, toimistopäällikkö, puhelin: 310 71687
martti.poteri(a)hel.fi

Liitteet

- 1 T. Hallintokuntien välistä yhteistyötä nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi. (Alanko-Kahiluoto 61-0)

Päätösehdotus

Nuorisolautakunta päättäneen antaa kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Helsingin kaupungissa toteutetaan vahvaa monihallinnollista yhteistyötä nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi, ensisijaisesti yleisten ennaltaehkäisevien palvelujen, mutta myös kohdennettujen nuorten sosiaalisen vahvistamisen ja työllisyyden hoidon keinoin. Nuorisolainmukaisen etsivän nuorisotyön ja monialaisen nuorten

ohjaus- ja palveluverkoston ohella kaupungissa on paljon yhteistyön muotoja, jotka ovat olleet toiminnassa jo vuosia. Monihallinnollisen yhteistyön työmalleista nuorten syrjäytymisen ehkäisyn saralla pitkäaikaisin ja laajin on nuorisoasiainkeskuksen, sosiaaliviraston ja terveyskeskuksen yhdessä toteuttama Luotsi-toiminta. Sen kohderyhmänä ovat yläkouluikäiset nuoret ja tavoitteena on kohdennetun nuorisotyön keinoin tukea nuorten sosiaalista vahvistumista. Toimintaa on laajennettu uusille asuin alueille osana Helsingin lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa. Todettakoon, että nuorisotoimen palvelujen pääpaino on kuitenkin yleisessä ennaltaehkäisevässä toiminnassa, kuten nuorisotalojen ja muiden toimipisteiden kautta toteutettavassa nuorisotyössä, aktiivisen kansalaisuuden edistämisessä sekä nuorisojärjestöjen tukemisessa. On selkeästi osoitettu, että tehokkainta - ja pidemmällä tähtäimellä myös taloudellisesti kannattavinta - syrjäytymisen ehkäisyä on yleinen ennaltaehkäisevä työ.

Monialainen nuorten ohjaus- ja palveluverkosto

Uudistuneeseen nuorisolakiin joka astui voimaan 1.1.2011, sisällytettiin säännös etsivästä nuorisotyöstä ja monialaisesta yhteistyöstä.

Säännöksen mukaan kunnat voivat tarvittaessa järjestää etsivää nuorisotyötä ja niiden tulee perustaa nuorten ohjaus- ja palveluverkosto. Lain perusajatuksena on, että suurimmassa syrjäytymisvaarassa ovat ne nuoret, jotka eivät peruskoulun jälkeen integroidu jatkokoulutukseen ja, jotka keskeyttävät II asteen koulutuksen. Keskeisessä roolissa ovat koulut, joiden hallussa etsivän työn tarvitsema rekisteriaineisto on. Helsingissä etsivästä nuorisotyöstä vastaa siten luontevasti opetusvirasto ja sitä toteutetaan useiden toimijoiden voimin. Toimintaa rahoittaa OKM, jolle etsivän nuorisotyön toteuttajat osoittavat hakemuksensa ja jolle he myös vastaavat näiden rahojen käytöstä.

Nuorisolain mukaan kunnat voivat "tarvittaessa" järjestää etsivää nuorisotyötä. Saman lain mukaan kunnassa "on oltava" monialainen nuorten ohjaus- ja palveluverkosto. Todettakoon, että nuorten ohjaus- ja palveluverkoston tehtävä on palvelujen yleinen koordinointi. Etsivä nuorisotyö sen sijaan muodostaa vain pienen osan ohjaus- ja palveluverkoston tehtäväalueesta ja on luonteeltaan olennaisesti operatiivista toimintaa nuorten keskuudessa.

Opetusviraston, henkilöstökeskuksen ja nuorisoasiainkeskuksen yhteistyönä keväällä 2012 on valmisteltu lain tarkoittaman monialaisen nuorten ohjaus- ja palveluverkoston tehtävää ja organisaatiota.

Nuorisolain mukaisesti verkostolle kuuluisivat Helsingissä seuraavat tehtävät:

- koota tietoja nuorten kasvu- ja elinoloista Helsingissä sekä arvioida niiden pohjalta nuorten tilannetta Helsingin päätöksenteon ja suunnitelmien tueksi

- edistää nuorille suunnattujen palvelujen yhteensovittamista ja vaikuttavuutta tavoitteena palvelujen riittävyys, laadukkuus ja saavutettavuus

- suunnitella ja tehostaa yhteisiä menettelytapoja nuorten palveluihin ohjautumiseksi ja tarvittaessa palvelusta toiseen siirtymiseksi

- edistää nuorten palveluiden järjestämiseen liittyvän tietojen vaihdon sujuvuutta suunnittelemalla yhteisiä menettelytapoja viranomaisten kesken

Tämän lisäksi verkosto tekee tarvittaessa esityksiä ja linjauksia koskien nuorisolain toimeenpanoa, suunnittelee monialaista yhteistyötä Helsingissä ja kehittää sen toimeenpanoa sekä toimiin vuorovaikutuksessa nuorten palveluja tuottavien yhteisöjen kanssa. Verkoston pääkohderyhmänä ovat 13–25-vuotiaat nuoret.

Verkoston työ tulee kytkeytymään läheisesti mm. lastensuojelulain velvoittamaan kuntien suunnitelmaan lastensuojelun järjestämisestä. Hallintokunnat tekevät tiivistä monihallinnollista yhteistyötä lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman (Lasu) valmisteluun osallistuneiden virastojen virastopäälliköistä koostuvan johtoryhmän ja neljän eri hankekoreista vastaavan ohjausryhmän kautta. Nyt perustettavan monialaisen verkoston kohderyhmä on laajempi kuin lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman, jossa pääkohteena ovat alle 18-vuotiaat nuoret. Lisäksi erona on se, että Lasu koostuu erikseen sovittavista priorisoiduista toimintamuodoista, kun taas verkosto seuraa jatkuvasti nuorten elinolosuhteita ja voi puuttua kulloinkin esiin nouseviin haasteisiin. Monialaisen ohjaus- ja palveluverkoston painopisteenä on myös lasua selkeämmin työelämään ja II asteen koulutukseen integroitumisen kysymykset. Edelleen, lain mukaan verkoston osanottajajoukko on huomattavasti laajempi kuin Lasun. Verkoston työssä tulee toki huomioida jo toimivat, rinnakkaiset rakennelmat ja välttää päällekkäisyyttä.

Nuorisolautakunnan näkemyksen mukaan edellä mainitulla tavalla valmisteltu verkosto vastaa nuorisolain edellyttämiin velvoitteisiin sekä noudattaa lain kirjainta ja henkeä. Monialaiselle nuorten ohjaus- ja palveluverkostolle on selkeä tarve keskustelufoorumina ja kaupungin ja yhteistyökumppaneiden monenlaisten toimenpiteiden yhteen sovittajana.

Tuleva valtuustokauden 2013-2016 ohjelmien ja strategioiden suunnittelu on parhaillaan virkamiesvalmistelussa. Esitystä

monialaiseksi nuorten ohjaus- ja palveluverkostoksi on tarpeen arvioida osana seuraavan valtuustokauden lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa sekä muita lapsille ja nuorille suunnattavia palveluja ja niiden ohjausrakenteita. Monialaisen ohjaus- ja palveluverkoston perustaminen on vuoden 2011 alusta alkaen ollut kuntien lakisääteinen velvollisuus, joten kovin pitkään sen perustamista ei voi siirtää.

Esittelijä

Nuorisolautakunnalta on pyydetty lausuntoa valtuutettu Outi Alanko-Kahiluodon toivomusponnosta, jonka kaupunginvaltuusto hyväksyi kokouksessaan 11.5.2011 valtuutettujen tekemien aloitteiden käsittelemisen yhteydessä aloitteen 30 kohdalla:

”Kaupunginvaltuusto edellyttää, että valtuustolle tuodaan selvitys siitä, miten Helsingin kaupunki toteuttaa uuden nuorisolain edellyttämää hallintokuntien välistä yhteistyötä nuorten syrjäytymisenehkäisemiseksi.” (Outi Alanko-Kahiluoto, äänin 61-0)

Esittelijä

nuorisotoimenjohtaja
Lauri Siurala

Lisätiedot

Martti Poteri, toimistopäällikkö, puhelin: 310 71687
martti.poteri(a)hel.fi

Liitteet

- 1 T. Hallintokuntien välistä yhteistyötä nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi. (Alanko-Kahiluoto 61-0)

Päätöshistoria

Opetuslautakunta 20.03.2012 § 36

HEL 2011-001552 T 05 00 00

Päätös

Opetuslautakunta päätti antaa kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Opetusvirasto toteuttaa yhteistyössä kaupungin muiden hallintokuntien kanssa seuraavia toimia, joilla ehkäistään nuorten syrjäytymistä ja pyritään takaamaan nuorten hyvinvointia. Yhteistyö edesauttaa myös yhteiskuntatakuun toteutumista Helsingissä.

Monialainen nuorten ohjaus- ja palveluverkosto

Nuorisolain 7a § mukaan kunnassa on oltava paikallisten viranomaisten monialaisen yhteistyön suunnittelua ja toimeenpanon kehittämistä varten nuorten ohjaus- ja palveluverkosto. Helsingin kaupungin monialaisen nuorten ohjaus- ja palveluverkoston valmistelu on yhteydessä seuraavan LASU -kauden, lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman 2013 - 2016 valmistelutyöhön.

Helsingin monialainen verkosto tulee koostumaan nuorten palveluista vastaavien hallintokuntien edustajista sekä lisäksi verkostoon tullaan kutsumaan edustajat työ-, poliisi- ja puolustushallinnosta.

Nuorisolain mukaan monialaisen nuorten ohjaus- ja palveluverkoston tehtävänä on koota tietoja nuorten kasvu- ja elinoloista päätöksenteon sekä nuorten palveluiden suunnittelun tueksi, sovittaa yhteen kaupungin nuorten palveluita sekä taata palvelujen riittävyys, laadukkuus ja saavutettavuus, selkeyttää menettelytapoja palveluihin ohjautumisessa ja siirryttäessä palvelusta toiseen sekä edistää nuorten palveluiden järjestämiseen liittyvän tietojen vaihdon sujuvuutta suunnittelemalla yhteisiä menettelytapoja toimijoiden kesken.

Vaikka LASU:n sisältämät kehityshankkeet ja niiden sisäiset monihallintokuntaiset verkostot ovat sinänsä onnistuneita ja toimivia, ne eivät korvaa nuorisolain edellyttämää pysyvää rakennetta, joka kattaa paitsi eri hallintokunnat myös laissa luetellut viranomaisahot.

Opetusviraston hallintokuntayhteistyö matalan kynnyksen palveluissa

Etsivä nuorisotyö

Opetusvirasto vastaa etsivän nuorisotyön toimeenpanosta Helsingissä. Etsivällä nuorisotyöllä on keskeinen rooli, jotta nuoret löytävät eri hallintokuntien tuottaman palvelutarjonnan. Etsivää nuorisotyötä toteutetaan lähtökohtaisesti yli hallintokuntarajojen yhteistyössä palveluntuottajayhteisöjen kanssa. Toimintamalli tiivistää itsessään yhteistyötä uutena hallintokuntien rajapinnoilla toteutettavana toimintana.

Opetusvirasto hankkii etsivää nuorisotyötä yhteistyösopimuksin. Vuoden 2012 osalta yhteistyösopimus on solmittu viiden etsivän nuorisotyön palveluntuottajan kanssa. Neljä toimijoista on suomenkielistä ja yksi ruotsinkielinen. Opetus- ja kulttuuriministeriö rahoittaa etsivää nuorisotyötä ja tekee päätökset maaliskuussa 2012. Kaupungin omana matalan kynnyksen palveluna etsivää nuorisotyötä tuottaa osaltaan henkilöstökeskuksen Tulevaisuustiski järjestämällä ohjaus- ja tukipalveluita 15 -17 -vuotiaille nuorille.

Vuonna 2011 opetusvirastolla oli yhteistyösopimus kolmen etsivän nuorisotyön palveluntuottajan kanssa. Palveluntuottajilla työskenteli 12 ja henkilöstökeskuksen Tulevaisuustiskillä neljä työntekijää eli yhteensä etsiviä nuorisotyöntekijöitä Helsingissä oli 16 henkilöä.

Etsivän nuorisotyön asiakkaina oli vuonna 2011 1039 nuorta (Tulevaisuustiski 399, palveluntuottajat 640). Asiakkaista 42 % oli tyttöjä/naisia ja 58 % poikia/miehiä. Asiakkaista iältään 15 - 17 -vuotiaita oli 44 %, 18 - 20 -vuotiaita 28 %, 21 - 24 -vuotiaita 20 % ja yli 25 -vuotiaita 8 %.

Etsivään nuorisotyöhön liittyvään tiedonsiirtoon opetusvirastossa on suunniteltu Enter -etsivän nuorisotyön sähköistä järjestelmää. Enterillä haetaan ratkaisuja viranomaisten sujuvaan tiedon luovuttamiseen etsivälle nuorisotyölle, etsivän nuorisotyön asiakasrekisterin ylläpitoon ja hallintaan sekä tilastointiin ja raportointiin etsivän nuorisotyön toiminnasta.

Nuorten työpajat

Opetusviraston nuorten työpajat tarjoavat työharjoittelumahdollisuuden peruskoulun jälkeen ilman koulutuspaikkaa jääneille 15 - 19 -vuotiaille helsinkiläisille nuorille. Hallintokunnat ylittävä yhteistyö on vakiintunut osa työpajatoiminnan käytänteitä. Henkilöstökeskuksen Tulevaisuustiski ja työhallinnon TE -toimistot ohjaavat nuoria pajoille. Lisäksi työpajat toimivat yhteistyössä etsivän nuorisotyön palveluntuottajayhteisöjen kanssa.

Pajatoiminnan tavoitteena on, että nuorelle tarjotaan työvaltaisen toiminnan kautta mahdollisuus tutustua itseensä sekä suunnitella tulevaisuuttaan. Pajojen moniammatillista osaamista on vahvistettu kuntouttavilla kouluttajilla. He käyttävät työssään toiminnallisia menetelmiä ja auttavat heikosti motivoituneita nuoria kiinnittymään ja osallistumaan työharjoitteluun.

Hallintokuntayhteistyö opetustoimen hankkeissa

Opetusvirasto toteuttaa hallintokuntayhteistyössä hankkeita. Vuonna 2011 MOAM -hankkeessa kehitettiin ja toteutettiin moniammatillisia nuorille suunnattuja verkkopalveluja yhdessä nuorisosiainkeskuksen, sosiaaliviraston ja terveyskeskuksen kanssa. Tsemppari -hanke on terveyskeskuksen, opetusviraston, sosiaaliviraston ja henkilöstökeskuksen yhteishanke, jonka tavoitteena on opintojen keskeyttämisen vähentäminen ammatillisissa oppilaitoksissa. Tsemppari -ohjaajat ovat psykiatrisia sairaanhoitajia, jotka vahvistavat ammatillisten oppilaitosten opiskelijahuolto- ja palveluiden osaamista mm. mielenterveys- ja päihdeongelmien erityisosaamisella. Tsemppari -

ohjaajat työskentelevät oppilaitoksissa jalkautumalla opiskelijoiden pariin.

Perusopetuksen HYMYT -hankkeessa kehitetään alueellisia moniammatillisia palvelukokonaisuuksia sekä johtamis- ja yhteistyörakenteita yhteistyössä sosiaaliviraston, nuorisoasiainkeskuksen sekä terveyskeskuksen kanssa. Hankkeessa tehostetaan varhaista tukea koulujen yhteydessä ja arvioidaan oppilashuollon tarvetta sekä riittävyyttä.

Käsittely

20.03.2012 Esittelijän muutetun ehdotuksen mukaan

Keskustelu.

Jäsen Gorschkow-Salonranta ehdotti, että päätösehdotuksen viidennen kappaleen ("Nuorisolain mukaan monialaisen...") jälkeen lisätään uudeksi kappaleeksi seuraavaa:

"Vaikka LASU:n sisältämät kehityshankkeet ja niiden sisäiset monihallintokuntaiset verkostot ovat sinänsä onnistuneita ja toimivia, ne eivät korvaa nuorisolain edellyttämää pysyvää rakennetta, joka kattaa paitsi eri hallintokunnat myös laissa luetellut viranomaistahot."

Esittelijä otti ehdotuksen omakseen.

Hyväksyttiin esittelijän muutettu ehdotus.

Esittelijä

opetustoimen johtaja
Rauno Järnala

Lisätiedot

Anna Lyra-Katz, projektikoordinaattori, puhelin: 310 86706
anna.lyra-katz(a)hel.fi

Sosiaalilautakunta 06.03.2012 § 69

HEL 2011-001552 T 05 00 00

Päätös

Sosiaalilautakunta päätti antaa asiasta kaupunginhallitukselle seuraavan sisältöisen lausunnon:

Nuorisolain vuoden 2011 uudistuksen tavoitteena on lisätä varhaista tukea nuorille kunnissa ja ehkäistä syrjäytymistä. Lakiin on kirjattu säännökset paikallisten viranomaisten monialaisesta

yhteistyöverkostosta sekä etsivästä nuorisotyöstä ja siihen liittyvästä tietojen luovuttamisesta. Nuorisolaissa nuorilla tarkoitetaan alle 29-vuotiaita. Taustalla on valtakunnallinen huoli syrjäytymisvaarassa olevista nuorista. Yhä useampi nuori jää peruskoulun jälkeen ilman koulutus- tai työpaikkaa.

Helsingin kaupunki on toteuttanut vuosien ajan laajamittaista monihallintokuntaista yhteistyötä nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Helsingissä nuorten koulupudokkuuden ja syrjäytymisen ehkäisyyn on puututtu useilla eri keinoilla.

Hallintokuntien yhteistyö koulupudokkuuden ehkäisemiseksi

Lastensuojelulakiin pohjautuvassa, vuonna 2009 valtuuston hyväksymässä Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa yksi keskeinen tavoite on ”lapsille ja nuorille on turvattu koulutus- ja työllistymispolku” niin peruskoulussa kuin toisen asteen opintojen vaiheessa. Lastensuojelulaki koskee nuoria aina 21-vuotiaiksi asti. Yhteistyössä ovat mukana mm. sosiaalivirasto, opetusvirasto, terveyskeskus, nuorisoasiainkeskus sekä henkilöstökeskus. Konkreettisina kehittämiskohteina ovat olleet mm. yleinen varhaisen tuen kehittäminen peruskouluissa, matalan kynnyksen palvelujen kehittäminen verkkoympäristöihin sekä tiettyjen riskiryhmien erityisen tuen muotojen kehittäminen. Viimeksi mainittuja ovat mm. vakavasti oireilevien ja sijaishuollossa olevien peruskouluikäisten lasten ja nuorten koulunkäynnin turvaaminen (Vakava), ryhmämuotoisten intensiivimenetelmien kehittäminen (Luotsi ja Vinssi), nopean puuttumisen perhetyön kehittäminen (Nopsa), 15–16 v. maahan muuttaneiden nuorten valmistavan opetuksen ja heidän perheidensä kotoutumisen edistäminen (Manuva), toisen asteen ammatillisissa opinnoissa putoamisriskissä olevien nuorten tukimuotojen kehittäminen (Tsemppari –hanke) sekä ilman koulutuspaikkaa peruskoulun jälkeen kokonaan jääneiden nuorten ohjauksen järjestäminen (Tulevaisuustiski). Näiden lisäksi sosiaalivirasto ja terveyskeskus ovat vuodesta 2004 vastanneet yhdessä varusmiespalveluksen tai siviilipalveluksen keskeyttäneiden tai palveluksen ulkopuolelle jäävien nuorten miesten Aikalisä-ohjauksesta.

Kehittämishankkeissa on saatu hyviä tuloksia hallintokuntien yhteistyön ja moniammatillisen osaamisen avulla. Toisaalta kehittämistyön avulla on pystytty selkeämmin profiloimaan ns. riskiryhmät ja hahmottamaan realistisesti koko ongelmakenttää. Myös nuorisolain velvoittama tietojen siirto ilman koulutuspaikkaa jäävistä nuorista etsivän nuorisotyön toteuttajatahoille on tukenut nuorten ohjautumista tarvittavien palveluiden piiriin.

Monialainen nuorten ohjaus- ja palveluverkosto

Uudistunut nuorisolaki velvoittaa kuntaa perustamaan nuorten ohjaus- ja palveluverkoston. Helsinkiin verkosto perustetaan kevään 2012 aikana. Nuorisolain mukaan verkostolle kuuluu:

- koota tietoja nuorten kasvu- ja elinoloista Helsingissä päätöksenteon ja palvelujen suunnittelun tueksi
- edistää nuorille suunnattujen palvelujen yhteensovittamista ja vaikuttavuutta tavoitteena palvelujen riittävyys, laadukkuus ja saavutettavuus
- suunnitella ja tehostaa yhteisiä menettelytapoja nuorten palveluihin ohjautumiseksi ja tarvittaessa palvelusta toiseen siirtymiseksi
- edistää nuorten palvelujen järjestämiseen liittyvän tietojen vaihdon sujuvuutta suunnittelemalla yhteisiä menettelytapoja viranomaisten kesken.

Verkostoon kutsutaan kaupungin keskeisten nuorten palveluja tuottavien hallintokuntien lisäksi edustajat työ-, poliisi- ja puolustushallinnosta.

Nuorten ohjaus- ja palveluverkoston tehtävä on osin päällekkäinen Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman (LASU) ohjausrakenteiden kanssa. Vaikka LASU:n sisältämät kehityshankkeet ja niiden sisäiset monihallintokuntaiset verkostot ovat sinänsä onnistuneita ja toimivia, ne eivät korvaa nuorisolain edellyttämää pysyvää rakennetta, joka kattaa paitsi eri hallintokunnat myös laissa luetellut viranomaistahot. Toisaalta kohderyhmä ja verkoston tehtävät ovat laajemmat erityisesti valtionhallinnon kumppaneiden suuntaan. Verkostot tulisi kuitenkin muodostaa Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisen kehittämisohjelman (Kaste) 2012–2015 suositusten mukaisesti eli sovittaen yhteen lastensuojelulain, nuorisolain sekä terveydenhuoltolain mukaiset velvoitteet. Sosiaalilautakunta pitää tärkeänä, että eri verkostojen yhteistyö ja tiedonkulku rakennetaan niin, että ne tuottavat synergiaa ja edistävät aidosti nuorten syrjäytymisen ehkäisyä kaupungissa.

Käsittely

06.03.2012 Ehdotuksen mukaan

Andreas Helminen ehdotti, että esittelijän päätösehdotuksen Monialainen nuorten ohjaus- ja palveluverkosto-nimisen luvun kolmannen sanoilla "Nuorten ohjaus ja palveluverkoston tehtävä" alkavan kappaleen toiseksi virkkeeksi lisätään lause, joka kuuluu seuraavasti:

Vaikka LASU:n sisältämät kehityshankkeet ja niiden sisäiset monihallintokuntaiset verkostot ovat sinänsä onnistuneita ja toimivia, ne eivät korvaa nuorisolain edellyttämää pysyvää rakennetta, joka kattaa paitsi eri hallintokunnat myös laissa luetellut viranomaisahot.

Kannattajat: Sirkku Ingervo

Suoritetussa äänestyksessä asetettiin vastakkain esittelijän ehdotus ja Andreas Helmisen vastaehdotus, jolloin Andreas Helmisen vastaehdotus voitti esittelijän ehdotuksen lautakunnan yksimielisin äänin 10-0.

Esittelijä

sosiaalijohtaja
Paavo Voutilainen

Lisätiedot

Taina Hussi, koordinaattori, puhelin: 310 43839
taina.hussi(a)hel.fi

Terveyslautakunta 06.03.2012 § 57

HEL 2011-001552 T 05 00 00

Päätös

Terveyslautakunta päätti antaa toivomusponnosta kaupunginhallitukselle seuraavan, esittelijän ehdotuksen mukaisen lausunnon:

"Nuorisolain vuoden 2011 uudistuksen tavoitteena on ollut lisätä varhaista tukea nuorille kunnissa ja ehkäistä syrjäytymistä. Lakiin on kirjattu säännökset paikallisten viranomaisten monialaisesta yhteistyöverkostosta sekä etsivästä nuorisotyöstä ja siihen liittyvästä tietojen luovuttamisesta. Taustalla on huoli syrjäytymisvaarassa olevista nuorista.

Helsingiläisten asukkaiden terveyden edistäminen ja väestöryhmien välisten terveyserojen supistaminen on terveyskeskuksen strateginen painoalue. Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon tarjoamat peruspalvelut tukevat kouluikäisten lasten ja nuorten kehitystä, kasvua ja hyvinvointia. Rinnalla tarvitaan myös kohdennettuja ehkäiseviä ja korjaavia toimenpiteitä ja niiden toteuttamiseksi tarvitaan laaja-alaista osaamista.

Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto on mukana lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman 2009 - 2012 (ns. LASU-hankkeet) toteuttamishankkeissa ja on siten kehittämässä nuorille hallintokuntien rajat ylittäviä palveluita ja varhaista tukea. Yhtenä tavoitteena on

turvata lapsille ja nuorille koulutus- ja työllistymispolku sekä peruskoulussa että toisen asteen opintojen vaiheessa.

Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon näkökulmasta keskeisin matalan kynnyksen hanke on Tsemppari -Nuorten aikaisä -hanke. Hankkeen tavoitteena on tukea nuorta suorittamaan loppuun ammatillinen perustutkinto ja tukea niitä nuoria, jotka keskeyttävät ammatillisen perustutkinnon suorittamisen. Hanke on neljän eri hallintokunnan, terveyskeskuksen, opetusviraston, sosiaaliviraston ja henkilöstökeskuksen yhteinen. Hanke jatkuu edelleen.

Hankkeessa on toiminut neljä psykiatrasta sairaanhoitajaa eli tsemppariohjaajaa. Psykiatrisen sairaanhoitajan työ on muuttunut tavallisesta vastaanottotyöstä osin jalkautuvaksi työksi oppilaitoksen sisällä. Tsemppari-mallin mukaisesti jokainen opiskelija saa opintojen keskeytyessä saman palvelun, vaikka oppilaitosten eroprosessit ja toimijoiden roolit vaihtelevat.

Moniammatillinen verkkonuorisotyö, Verkkoterkkari- ja Toisen asteen yhteys -hankkeiden yhteisenä tavoitteena on edistää nuorten terveyttä ja hyvinvointia tarjoamalla nuorille moniammatillista, psykososiaalista tukea sekä terveyden hoitoon liittyvää tietoa matalan kynnyksen periaatteella verkossa. Verkkoterkkari on Netari.fi-hankkeen kanssa yhteistyössä luotu toimintamalli, jossa terveydenhoitaja kohtaa nuoria verkkomaailmassa. Varsinaiset hankkeen toimijat ovat Helsingin kaupungin nuoriasiainkeskus, sosiaalivirasto, terveyskeskus sekä opetusvirasto.

Terveyskeskus on ollut mukana kumppanina toteuttamassa myös riskiryhmien erityisen tuen muotojen kehittämisen hankkeita. Vakava-hankkeessa pyritään turvamaan vaikeasti oireilevien ja sijaishuollossa olevien peruskouluikäisten koulunkäynti. Maunuva-hankkeessa tuetaan 15 -16 -vuotiaita maahanmuuttaneita valmistavassa opetuksessa ja kotoutumisessa.

Terveyskeskus on vienyt läpi Terve Helsinki -hankkeen (2009–2011), jossa tavoitteena oli osaprojektien avulla edesauttaa helsinkiläisten terveys- ja hyvinvointierojen kaventamista. Hankkeen kohderyhmiksi valittiin mm. nuoret.

Terve Helsinki -hankkeen kaksi osaprojektia keskittyi nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn. Nämä olivat edellä kuvattu Tsemppari-hanke ja Nuorten syrjäytymisen ehkäisy -projekti. Viimeksi mainittu projekti toteutettiin yhdessä Helsingin Diakonissalaitoksen, Vamos-projektin kanssa. Nuorten syrjäytymisen ehkäisy -projektissa kehitettiin toimintamalli, joka perustui jalkautuvaan, matalan kynnyksen toimintaan. Projektin loppuarviointi osoitti, että lähes kaikilla projektin piirissä olleilla nuorilla oli terveydellisiä ongelmia ja että hoitamattomat

terveysongelmat vaikeuttivat nuorten tilannetta, estivät osaltaan elämäntilanteen selvittelyä ja tulevaisuuden suunnittelua. Terveyskeskuksen psykiatrinen sairaanhoitaja ja osa-aikainen lääkäri jatkavat toimintaansa Vamos-projektissa.

Helsinki on ollut vahvasti mukana myös nuorten auttamiseen keskittyvässä Luotsi-hankkeessa. Luotsissa nuoria auttavat nuorisoasiainkeskuksen, sosiaaliviraston ja terveyskeskuksen työntekijät. Luotsi-toimintaa on toteutettu jo 15 vuoden ajan. Tulokset ovat olleet hyviä ja toiminta on vakiintunutta. Myös Klaari-Helsinki on tehnyt lasten ja nuorten ehkäisevää päihdetyötä vuodesta 2003 alkaen.

Yhteistyötä tehdään myös Kalliolan nuoret ry:hyn kuuluvan Tyttöjen Talon kanssa. Terveyskeskus on osaltaan rahoittanut sen toimintaa seuraavilla alueilla: alle 21-vuotiaiden nuorten äitien erityistarpeiden tukeminen, seksuaali- ja lisääntymisterveyden edistämistyö, seksuaalista väkivaltaa kokeneiden ja seksuaalisuudessaan eri tavoin oireilevien nuorten naisten ohjaus ja tukeminen. Tyttöjen Talo toimii matalan kynnyksen periaatteella ja tekee tiiviistä yhteistyötä kaupungin hallintokuntien kanssa.

Tänä vuonna on käynnistetty TE-keskuksen, henkilöstöasiainkeskuksen ja terveyskeskuksen kotihoidon yhteistyönä myös projekti, jossa työttömiä palkataan kotihoitoon vanhusten liikkumisavustajiksi.

Uudistunut nuorisolaki velvoittaa kuntaa perustamaan nuorten ohjaus- ja palveluverkoston. Helsinkiin verkosto perustetaan kevään 2012 aikana. Verkoston tehtävänä on koota tietoja nuorten kasvu- ja elinoloista Helsingissä päätöksenteon ja palveluiden suunnittelun tueksi. Verkoston tulee edistää nuorille suunnattujen palvelujen yhteensovittamista ja vaikuttavuutta sekä suunnitella ja tehostaa yhteisiä menettelytapoja nuorten palveluihin ohjautumiseksi. Lisäksi sen tulee edistää nuorten palveluiden järjestämiseen liittyvän tietojen vaihdon sujuvuutta suunnittelemalla yhteisiä menettelytapoja viranomaisten kesken. Verkostoon kutsutaan kaupungin keskeisten nuorten palveluja tuottavien hallintokuntien lisäksi edustajat työ-, poliisi- ja puolustushallinnosta.

Yhteenvedona terveyslautakunta toteaa, että Helsingin kaupunki kehittää ja toteuttaa hallintokuntien välistä yhteistyötä nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Helsingissä nuorten koulupudokkuuden ja syrjäytymisen ehkäisyyn on puututtu useilla eri keinoilla. Helsingin terveyskeskus osallistuu useisiin hankkeisiin, joissa kehitetään nuorille tarkoitettuja etsiviä terveys- ja sosiaalipalveluja yhdessä muiden hallintokuntien kanssa. Nuorten ohjaus- ja palveluverkostoa verkostoa ollaan luomassa Helsinkiin.

29.03.2012

Terveysvaikutusten arviointi:

Huono koulumenestys, lyhyt koulutusura, koulutuksen ulkopuolelle jääminen ja koulutuksellinen syrjäytyminen ovat yhteydessä nuoren arjen hallintaan ja psyykkisiin ongelmiin. Toimenpiteet ja tuki nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi tulee olla saatavilla silloin, kun nuoren riski jäädä työn tai koulutuksen ulkopuolelle on suurin, jolloin on mahdollista saada aikaan myönteisiä terveysvaikutuksia. "

Esittelijä

toimitusjohtaja
Matti Toivola

Lisätiedot

Marketta Kupiainen, hallintoylihoitaja, puhelin: 310 42348
marketta.kupiainen(a)hel.fi

Nuorisolautakunta 01.03.2012 § 18

HEL 2011-001552 T 05 00 00

Päätös

Esittelijä peruutti ehdotuksensa ennen keskustelun alkamista, ja asia poistettiin esityslistalta.

Esittelijä

osastopäällikkö
Markku Toivonen

Lisätiedot

Martti Poteri, toimistopäällikkö, puhelin: 310 71687
martti.poteri(a)hel.fi